

La Letra Mesadièra

11 car. Enric Fabre 09100 PÀMIAS
05.81.06.03.88/ieo09@orange.fr
<http://ieo-arieja09.blog4ever.org/>

AGENDA

Ràdios

Del diluns al divendres, a l'entorn de 8h20 e 18h50, lo **dissabte** a 14h00 e lo **dimenge** a 11h00 sus **Ràdio Transparence** (93.7 FM), *De còr e d'òc*.
Cada dimars, de **19h00 a 20h00** - *Era votz dera montanha*, sus **Ràdio Coserans** 94.7 FM

Acamps

Data del CA de l'IEO de causr.

Animacions

04/07/2019 a partir de **16h00** a Molins (plaça d'Aubert) – Sortida botanica sul camin de la carrièra de marbre. Contacte : 05.61.04.48.09 (Claudina Solhà).

Del 9 al 14/07/2019 a Laguèpia (12) – Universitat Occitana : corses de lenga ; estagis cant, dança, musica ; passejada ; balètis ; lecturas ; cinèma ; concèrts... Inscricions al 06.84.41.55.12 o universitat.laguepie@mail.com o lengaviva.com

12/07/2019 a 18h00 a Sentenh (sala de las fèstas) – Conferéncia « La guèrra de las domaisèlas » per Claudina Solhà. Abans la conferéncia : demostracion de jòcs de quilhas de 9 per Guy Prince e projeccion vidèo sus la desamontanhada. Contacte : 05.61.04.48.09 (Claudina Solhà).

12 e 13/07/2019 a Casavèth – Festenal *Celtie d'Òc*. Contacte : 06.81.45.24.12 o 05.61.04.88.47 celtiedoc@gmail.com <http://www.celtiedoc.fr/>

12, 13 e 14/07/2019 a Saurat – Festenal *Festen'Òc* : estagis, repais, concèrts... .

Programa p. 2.

19, 20 e 21/07/2019 a Foish – *Trad'Estiu*, Festenal de musicas e danças d'Occitània e d'endacòm : balètis, iniciacion danças... . Programa p. 2

22/07/2019 a 18h00 a Mirapeish (Mercat cobèrt) – Pèça de teatre « Es còit le fetge gras » pels Galejaires.

27/07/2019 a 21h00 a Èrce - Projeccion del documentari « Viatge per quate vilatges » amb Renaud Lassalle. Contacte : <http://amis-aulus-garbet.com/>

28/07/2019 a 10h00 a Massat – Salon del libre amb estand de l'IEO d'Arièja. Contacte : 06.81.77.52.85 o 06.07.77.76.80

LO MOT DE LA PRESIDENTA

L'occitanisme es en dòl, les occitans d'Arièja e d'endacòm mai ploran.

Una votz s'es calada que fasiá cantar la lenga nòstra e ne gardarem per tostemps les accents clarinèls dins le còr e dins la memòria. Avèm perduda Rosina, l'ausirem pas pus. Ela que dempuèi temps nos encantava. Amb ela es un brave tròç de nòstra joïnessa que se'n va.

Un temps que la cançon occitana tornava prene vam, que les aparaires del Larzac fasián petar de mots d'òrdre que tornan espelir uèi : « *de promessas, n'avèm le ventre plen ! La misèria nos fè sortir del nòstre trauc, n'avèm pro, volèm viure al país !* ».

E raï, s'aquel occitan de luta èra pas blos !

« *Nos daissarem pas tòrcer !* » bramavan les carbonièrs de la sala per dire sa determinacion ; « *Nos daissarem pas tòrcer !* » cridavan les ensenhaires d'occitan de l'acadèmia de Tolosa - e d'endacòm mai - le mes passat davant le rectorat.

Res càmbia pas. Nos sèm totjorn fèits colhonar per de politics e de privilegiats qu'an abaissat le francés al reng de lenga d'enganaires cinics e l'occitan al reng de lenga de pelha.

Òc, del temps que comencèt de cantar Rosina, dins la draia de 68, las lengas minoritàrias èran vengudas a la mòda, pauc o pro. Las produccions cantadas e escritas coneguèron una mena de reviscòl dins le país tot.

Mas, a costat de la mòda que passa lèu, i aguèt a aquela passa una presa de consciéncia sus l'importància de l'identitat culturala e de çò que representa la responsabilitat d'aparar e d'esperlongar nòstre patrimonni. França es rica de culturas diversas, mas puslèu que de las valorar, les nòstres « responsables » s'acarnisson a las fèr perir. Çò meteís per la lenga, an gaireben capitat de la fèr mepresar pels qu'èra sa lenga mairala.

En cò nòstre, res càmbia pas tanpauc. Creson d'ajudar l'occitan quora balhan de moneda pels espectacles

folclorics. Solide, ne cal d'ajuda per salvar le remembre e las tradicions. Mas las gents aprendràn pas amb les pès a parlar una lenga de uèi, una lenga que pòt tot dire, una lenga, ailàs, que son fòrça per ne saber pas les caps d'òbra.

L'ajuda al sovenir e al divertiment, per tant necessària e utila que siá -e solide que dins Arièja tanben, avèm artistas de l'engenh conegut- es pas aquò que salvarà la cultura e la lenga que n'es le fondament. Caldriá tant d'ajuda per la lenga coma per la dança o la musica !

Tot aquò per dire que l'IEO, que l'occitan es sa preocupacion primièra, a besonh del sosten dels elegits e de collaboracion vertadièra per li tornar vida e dignitat.

Se pòt pas aimar le país e daissar s'atudar la lenga !

Coma ac disiá Mistral, poèta de lenga occitana nobelizat : « *Qu'un pòble tombe esclau, se ten sa lenga, ten la clau que dei cadenas lo desliura.* »

Una lenga que vòl viure deu pas demorar dins la naftalina dels sovenirs !

Alara, a nosautres d'èsser mens fregelucs e benlèu capitarem de ganhar mai que micas, atal entre totis, farem tot.

Annia WOLF

**12, 13 e 14 de julhet de 2019
a Saurat
Festen'Òc**

Divendres 12 de julhet :

19h : Bal amb **Confluència**

20h15 : Repais previst sus plaça

21h45 : Bal amb lo grop **Camille en Bal**

00h : Concèrt amb **Lou Quinse**

Dissabte 13 de julhet :

10h-12h : Estagi de lenga e cultura occitanas «En Lengadòc dins Arièja e endacòm mès» amb **Camilha Bilhac**

14h30-16h : Teatre franco-occitan amb **Eths Escanacrabas**

16h-17h30 : Passejada Clément Sans amb **Annia Wolf** e **Alan Vidal**

18h : Bal e Trad'Aperitiu amb **Les Irètges**

20h15 : Repais previst sus plaça

21h45 : Concèrt/Bal amb **Lou Tapage**

00h : Concèrt/Bal amb **Goulamask**

Dimenge 14 de julhet :

10h-12h : Estagi de lenga e cultura occitanas «En Lengadòc dins Arièja e endacòm mès» amb **Camilha Bilhac**

11h-18h : Salon del libre, Musica, Jòcs ancians, petit mercat alimentari...

12h : Folclòr Sauradèl e Trad'Aperitiu amb **Les Irètges**

14h30-16h30 : Estagi de danças tradicionalas amb **G. Constans Wallon**

16h45 : Concèrt Fat e fòls (vol.2) amb **Eric Fraj** e **Guilhem Lopez**

18h15 : Bal Trad amb **Man encantada**

20h15 : Repais previst sus plaça

21h45 : Bal Trad amb **Lo bal del lop**

Restauration sus plaça prevista pendent los 3 jorns.

Reservacions sus festenoc@netcourrier.com

**Entre-senhas sus festenoc@netcourrier.com o
www.festenoc.com**

**19, 20 e 21 de julhet de 2019
a Foish
Trad'Estiu**

Divendres 19 de julhet :

19h : Trad'Aperò amb les musicaires amators, repais tirat de la saqueta

21h : Balèti a gratis amb **Duo Marques**

Dissabte 20 de julhet :

16h : Animacions a gratis amb jòcs del temps passat

17h : Iniciacion a las danças tradicionalas

18h30 : Trad'aperò musical, venètz amb vòstre instrument

21h : Balèti a gratis amb **Bal A Zimuts** e **Terminal Traghetto**

Dimenge 21 de julhet :

15h : Istòrias e anecdòtas en occitan per las carrièras de Foish. RV jol mercat cobèrt

17h : Balèti pels mainatges

18h30 : Trad'aperò musical, venètz amb vòstre instrument

21h : Balèti a gratis amb **Trio Eth Chòt** e **Dirty Cap's**

Beguda, pescalhons, venda de camisons, cd, libres...

Contacte : 06.74.91.83.07
trad.estiu@laposte.net

Aqueste primtemps

Aqueste primtemps que me n'anè uèit dias en voiatge per l'Espanha enlà, andà mirar'm aquel país al còp tan pròishi e tan luenh de nosautis.

Amb gents de la region, que fïrem un grand torn per Huesca, Zaragoza, Madrid, Toledo, Segòvia, Avila, Salamanca e Burgos.

Que volguè véser mès que tot las pinturias de que tant avia ausit a parlar a la 'scòla : Velazquez, El Greco, Goya... Ja m'interessè a un flòc de causas, mes cò que m'estomaquèc le mès que fuc, al *Prado*, un tablèu jostitolat : La devalada del Crist de la crotz. Feguratz-vos qu'é exactament le meme que le qu'avem a la glèisa de Massat ! Que'm calderà saber mès tard se quin autor a copiat l'aute...

Dels monuments que i avia pertot, les uns mès granis que'ls autis, dauradis, embelidis de telas, tablèus, mobles e tapissarias, non vos disi cap. Le maravilhós pertot, de las carreròtas al mès naut cloquèr !

Mes l'emocion principala que venguèc de la meva vesia de Galhac. Aishús la Plaza Mayor, a Madrid, una guida que mos parlèc de siès fusilhadis de 1939. La Tarnesa que li responèc : « Un d'aquestis qu'èra Papai-le-vielh. » E que's metèc a condar l'istòria.

« Aqueu dia, el e Papai que furen arrestadis pels soldats de Franco. Las autoritats que les sabian republicans e que lutavan per la libertat del pòble espanhòl. Amb cinc autis que les mièren aishús la Plaza Mayor. Mes Papai-le-vielh que cridèc al sèu dròlle : Vè-te'n ! Vè-te'n ! Alavetz le joés que s'amaguèc, mes j'ausic les còps de fusilhs !

D'aquí, aqueste òme que se n'anèc entrò la França, solet, en malubrant de camp en camp, andà trobar's a Estrefond. Alavetz que partic voluntari del trebalh en Algeria, ont encontrèc Mamai, de Madrid ela tanbens.

Que's maridèren, e que se'n tornèren en França, pusque alà que començava de s'i fèr lèg. Qu'agèren duas filhas, e que visquèren de còsta Galhac. Mes Papai que'm fic prométer, tant qu'el siria en vida, de non tornar pas jamès en Espanha. »

Ara, que i a dètz ans qu'aquel òme s'é mort, e la sèva filha qu'a fèt le voiatge de Madrid. Que'm cal ajustar que, de tot le dia, que non poguèc cap parlar, tota a l'emocion de pensar als sèvis. Quate-vints ans qu'an passat, e aquò que mos mostra un còp de mès que la guèrra entre fraires e entre païses que trinca las vidas...

Qu'èm vesins ! E istòrias atal que n'i a malurosament soenh en las familhas, pertot dins la nosta Occitània.

Concors fòtos

Dins l'encastre de son Festenal occitan del mes de novembre, vos remembram que le Cercle Occitan Prosper Estieu de Pàmias organiza un concurs fotografic sul tèma « Bèstias de la vila e del camp ». Le règlament es disponible a l'Espaci occitan a Pàmias, per mèl a ostalocog@orange.fr o sus <http://ieo-arieja09.blog4ever.org/> rubrica « Actualitats ».

Per rire

Aqu'èra un conscrit qu'anava passar lo conselh de revision. Alara se voliá presentar a la sala del conselh de revision, una enveja de cagar lo te pren. Se'n va vitament darrèr lo bartàs, se desgagèt coma poguèt, s'eissuguèt amb un planponh d'èrba e tòrna partir a la sala de revision pardí. E alara passèt davant lo majòr, lo majòr lo fintava de per davant e i diguèt :

« Aquí tot va plan, tot es normal. »

E li fa : « Vira-te ! »

L'autre se vira... E lo majòr i fa :

« Aqueu d'aquí lo cal fotre dins la cavaliariá perque pòrta de pastura ! »

Tirat de l'obratge de Daniel Loddo, Contes pebrats e salats, La Talvera

Le brutlaire

Dempuèi mès de seissanta ivèrns que corrián le país, del Coserans al Lauragués en passant pel país d'Òlmes e plan d'autres endreits, imaginatz se le brutlaire e son alambic ne caminèron lègas e lègas en afrontant sens desfalhir, rambuscadas, ventòrias, nevasses e tòrs.

Cada jorn, al cant del polh e de nuèit -l'ivèrn, le jorn es tardièr- l'òme se despertava dins sa camioneta, que li servissiá a l'encòp de cramba, de talhièr e de burèu. Tanlèu alucava la caudièra de l'alambic per esperar, en tot se calfant, le primièr client matinièr de la jornada.

Amb las semals de vendémia o las barricadas de prunas per brutlar, le monde li portavan tanben le dejunar, le dinnar e la lenha per calfar. Atal èran las convencions dels distillaires.

A cada calfa, sovent en chaupicant dins un brave barlac, a còps de ferratats cal cargar la caudièra, atisar le fuòc, esperar quelques oradas que l'aigardent se fasque, puèi descargar... tornar cargar... e atal tot al long de la jornada. Del temps que le preciós aigardent rajava e emplenava las damajanas envimadas, l'òme sietat sus una caudièra se pausava e espiava que tot anguèsse plan. Quand ac caliá ajustava una estèla al fuòc o pesava l'aigardent per aténher le gra desirat.

Cèrtas èra un distillaire de primièra que sabiá fèr bons aigardents de totas menas mas èra sustot un crane personatge. Li agradava de parlar amb sos clients per pas dire sos amics, per que totes al fial dels ans n'èran venguts. E que s'escasèsse le bon interlocutor, alavetz parlava son massadèl que vos regaudissiá res que de l'ausir.

Cèrtas li agradava de parlar, mas sabiá tanben escotar. Tot en devisant, s'interessava a cadun e d'un an sus l'autre desbrenbava pas, vos demandava novèlas de l'un o de l'autre. Dins cada vilatge, ne coneguiá de monde... e pas solament per lors noms.

Èra un òme cultivat, cèrtas pas de cultura generala que s'espandís per bavardejar mas de cultura locala e autentica. Coneguiá totes les detalhs, tant les plasers coma las dolors de la granda enciclopèdia de la vida païsana e massadèla del sègle passat. Sufisiá de l'endraiar e vos contava tranquilament sens pas jamès jutjar, totes las peripecias de sa vida, cunhadas al mès prigond de sa memòria. Vertat que l'episòdi de "l'Algeria" le merquèc e baste que se presentèsse un ancian combatent, a cada còp aquela guèrra estofava totes las autras discutidas.

L'ai pas jamès vist levar la votz mème quand n'agèsse agut le dreit, per exemple quand un client bartòla, mès que tardièr, aviá desbrenbat de se levar. Èra pas le tipe a se plànher, preniá le temps coma li veniá. Que siagan le maissant temps o les marrits clients o tot autre tracàs, res l'encolerissiá pas.

Aquel òme èra Aristida nòstre brutlaire. Se morisquèc i a qualque temps (mai 2019) a 85 ans. Ja l'ivèrn de dos ans a, aprenguèc le mestier a son pichon filh que finalament le remplacèc per de bon l'an passat. Amb son intelligéncia de la vida, es de bon véser que sentiá la fin se sarrar.

Le bon sens, l'umilitat, l'afabilitat, la valentisa e la rason deurián onorar les grands òmes ; alavetz Aristida ton vestet blu untat pel trebalh, belugariá claufit de medalhas e joiriás al Panteon nòstre, endacòm de cap a Massat.

*Le carreton gasta le camin,
la companha le concubin
e l'aiga le vin.*

